

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

TEZA DE DOCTORAT

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC,
PROF. UNIV. DR. **ION BUZAȘI**

DOCTORAND,
COSOR (BOTAR) IOANA CECILIA

ALBA IULIA
2016

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

**STRATEGII DE TRADUCERE ȘI ADAPTARE CU
APLICAȚIE LA BASMELE LUI CHARLES
PERRAULT**

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC,
PROF. UNIV. DR. **ION BUZAȘI**

DOCTORAND,
COSOR (BOTAR) IOANA CECILIA

ALBA IULIA
2016

Cuprins.....	3
Argument	5
Capitolul 1. Micii destinatari ai basmelor între valoarea formativă și informativă.....	7
1.1. Premizele literaturii pentru copii : valoare formativă și informativă.....	7
1.2. Perspectiva socială a micului destinatar.....	8
1.3. Perspectiva psihopedagogică a micilor destinatari	Error! Bookmark not defined.
1.4. Universul mirific al copilăriei	19
1.5. Cartea în mirajul copilăriei.....	Error! Bookmark not defined.
1.6. Ilustrații, text și copilul-cititor.....	Error! Bookmark not defined.
1.6.1. Cartea de povești cu ilustrații	29
1.6.2. Cartea de povești fără ilustrații.....	Error! Bookmark not defined.
1.7. Receptarea literară și puterea de receptare a cititorului	Error! Bookmark not defined.
	defined.
1.8. Concluzii parțiale.....	Error! Bookmark not defined.
Capitolul 2. “Basmul - oglindirea vieții în moduri fabuloase.”	43
2.1. Basmul - oglindirea vieții în moduri fabuloase	Error! Bookmark not defined.
2.2. Literatura pentru copii. Evoluție și particularități ale basmului.	Error! Bookmark not defined.
	defined.
2.2.1. Literatura pentru copii o literatură a începutului de drum	Error! Bookmark not defined.
	defined.
2.2.2. La izvoarele basmului pe teritoriul românesc ..	Error! Bookmark not defined.
2.2.3. Rolul basmului în viața copilului	Error! Bookmark not defined.
2.3. Coordonatele basmului: interacțiunea povestitor-text-ascultător/cititor.....	55
2.4. Lectura in(directă) a basmului și dezvoltarea copilului	59
2.4.1. Funcția cognitivă a lecturii.	Error! Bookmark not defined.
2.4.2. Funcția educativă a lecturii.	Error! Bookmark not defined.
2.4.3. Funcția formativă a lecturii.....	Error! Bookmark not defined.
2.5. Delimitări conceptuale basm-poveste S.F.....	Error! Bookmark not defined.

2.6. Particularitățile basmului cult și ale povestirii S.F ..	Error! Bookmark not defined.
2.7. De la basmul universal la basmul lui Perrault	Error! Bookmark not defined.
2.8. Concluzii parțiale	78
Capitolul 3. Traducere literală și/sau traducere liberă?.....	Error! Bookmark not defined.
3.1. Introducere.....	Error! Bookmark not defined.
3.2. Memoria colectivă și importanța traducerii basmelor	Error! Bookmark not defined.
3.3. La izvoarele traducerii.....	Error! Bookmark not defined.
3.4. De la traducere la adaptarea referințelor culturale	88
3.5. Rolul traducătorului în transpunerea referințelor culturale	Error! Bookmark not defined.
	defined.
3.6. Referințe culturale: numele personajelor și titlurile de noblețe.....	97
3.7. Concluzii parțiale	Error! Bookmark not defined.
Capitolul 4. Charles Perrault-deschizător de drumuri în basmica universală.....	102
4.1. Charles Perrault-scurtă prezentare.....	102
4.2. Perrault-deschizător de drumuri în basmica universală și românească.....	106
Capitolul 5. Studiu de caz	Error! Bookmark not defined.
5.1. Introducere.....	Error! Bookmark not defined.
5.2. Ion Luca Caragiale (1908).....	Error! Bookmark not defined.
5.3. Iosif Rășcanu (1914).....	Error! Bookmark not defined.
5.4. Lucia Demetrius (1943)	Error! Bookmark not defined.
5.5. Dan Faur (1957).....	Error! Bookmark not defined.
5.6. Sarina Cassvan (1966).....	Error! Bookmark not defined.
5.7. Teodora Popa Maziliu (1968	Error! Bookmark not defined.
5.8. Albumița-Muguraș Constantinescu (1992)	Error! Bookmark not defined.
5.9. Smaranda Cosmin (2004)	Error! Bookmark not defined.
5.10. Victoria Milescu (2005)	205
5.11. Paralelă dintre Charles Perrault și Frații Grimm ..	Error! Bookmark not defined.
5.11.1. Scufița roșie.....	Error! Bookmark not defined.
5.11.2. Cenușăreasa.....	Error! Bookmark not defined.
5.11.3. Frumoasa din pădurea adormită	Error! Bookmark not defined.
5.11.4. Prichindel	Error! Bookmark not defined.
5.12. Concluzii parțiale	Error! Bookmark not defined.

Concluzii.....	Error! Bookmark not defined.
Bibliografie.....	Error! Bookmark not defined.
Anexă traduceri și adaptări	241
Anexă ilustrații și coperti a basmelor lui Perrault.....	254

CUVINTE CHEIE

❖ Literatura pentru copii, perspectivă socială și psihopedagogică, copii, destinatarii basmelor, receptare literară, lectură in(directă), memoria colectivă, traducere, adaptare, referințe culturale, intervențiile traducătorului, nume și titluri de noblețe.

REZUMAT

Traducerea literaturii pentru copii, mai exact a basmelor prezintă dificultăți atât din punctul de vedere al aspectelor culturale, cât și al evoluției basmului influențat de factorul socio-cultural. Plasată în cadrul unei abordări moderne și științifice strâns legată de perspectiva actuală a literaturii pentru copii, teza cu titlul „*Strategii de traducere și adaptare cu aplicație la basmele lui Charles Perrault*” își propune să prezinte impactul factorului socio-cultural în procesul de traducere a basmelor lui Charles Perrault în literatura română.

Am propus cinci capitole mari: primul are rolul de a conferi cadrul general al evoluției literare în raport cu dezvoltarea psiho-socială a micilor cititori, al doilea capitol este o viziune complexă asupra basmului, drept context al dezvoltării orizontului de cunoaștere al copiilor, al treilea capitol surprinde câteva reflecții legate de traducere și adaptare, ca modalități de transpunere literară a basmelor, iar cel de-al patrulea capitol cuprinde o analiză complexă a traducerilor și adaptărilor din patru perspective: intervenția traducătorului în basm, analiza numelor și titlurilor de noblețe, analiza referințelor culturale și paralela imaginilor, ca reflecție a factorului socio-cultural specific.

Cel dintâi capitol **Micii destinatari ai basmelor între valoarea formativă și informativă** prezintă viziunea duală a literaturii pentru copii, dată fiind valoarea formativă și informativă a acesteia în contextul social modern în care copilul are două alternative, să își dezvolte orizontul de cunoaștere prin intermediul cărților sau să intre într-un confort al mijloacelor media; scopul acestui capitol este de a reda contextul destinatariilor unui basm tradus, deoarece traducătorul trebuie să cunoască publicul traducerii pentru a alege strategiile de traducere corespunzătoare. Perspectiva socială este determinată de procesul de integrare al copilului în realitate prin influențarea experienței determinate de factorii sociali externi

(mediul în care trăiește) sau interni (dobândirea bazei educației culturale). În ceea ce privește perspectiva psihopedagogică, acesta dobândește valențe educative esențiale pentru lectură:

„Etapile dezvoltării psihicului în copilărie este puternic influențat și de spațiul literar, de povestire, „începând cu spiritul de observație și atenția voluntară, trecând prin memoria logică și gândirea abstractă, ca să ajungă la sentimente morale și, în cele din urmă, la imaginația creatoare.”¹

Perspectiva psihopedagogică are în vedere etapizarea dezvoltării copilului și a copilăriei prin analize de specialitate pentru a dezlega unele neînțelegeri ale modului de dezvoltare sau comportare a copilului și pentru a facilita interacțiunea și comunicarea. Cea mai cunoscută teorie privind dezvoltarea cognitivă prin care lumea externă este cunoscută de către copil îi aparține psihologului Jean Piaget; acesta s-a preocupat, mai ales, de studiul dezvoltării inteligenței la copil, ca o construcție progresivă, între cei doi factori interni și externi. Dezvoltarea cognitivă a copilului îi permite acestuia să se adapteze mai ușor la diferite situații, să înțeleagă și să parcurgă mai ușor un basm. Copiii trec prin mai multe schimbări la nivel psihologic și lingvistic, iar basmele au o contribuție aparte în procesul de dezvoltare ; preșcolarul vrea să cunoască lumea cu o curiozitate specifică vârstei și cu un anumit grad de complexitate.

Am ales copiii, ca destinatari ai basmelor, deoarece copilul și copilăria acestuia se dezvoltă în funcție de contextul cultural și social în care trăiește ; observând copilul și copilăria dintr-o societate, dobândim o perspectivă realistă asupra societății și particularităților acesteia. În ultima parte a acestui capitol am prezentat receptarea literară și puterea cititorului în contextul varietății cărților pentru copii (cu/fără ilustrații) și în contextul în care copilul nu stăpânește bine limba, astfel încât să poată citi cursiv, iar citirea cărții se face de către un adult. Receptarea textului depinde de experiența literară care îi dă posibilitatea copilului să își satisfacă curiozitatea, de multe ori stârnită de ilustrații. Hans Robert Jauss cel care a creat teoria receptării, relevând faptul că particularitatea acestui context este dat de faptul că textul evocă pentru copil un ansamblu de așteptări, în funcție de bagajul de cunoștințe al cititorului pentru a oferi explicații adiționale, interpretarea și receptarea textuală și contextuală. În acest proces al experienței estetice, rezultatul este unul raportat la nivel social, oamenii care citesc de mici își cultivă gândirea, imaginația, cunoștințele, vor evolua pozitiv spre drumul culturii prin care dragostea de carte și de istorie

¹ Iuliu Rațiu, *O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2003, p.33;

vor transmite din generație în generație cultura specifică unei literaturi autentice, dar și a unei literaturi universale. Cartea și cititorul au reprezentat o modalitate eficientă de comunicare între trecut-prezent, prin ochii cititorului sunt transmise obiceiuri, tradiții, valențe care odată însușite de acesta vor fi expuse mai departe, astfel reușind să se promoveze o literatură eficientă prin valoarea ei formativă și informativă.

Capitolul al doilea „**Basmul-ogîndire a vieții în moduri fabuloase**” este o reactualizare a basmului în contextul literar a neglijării valorilor culturale autentice românești; opțiunea noastră de a prezenta acest gen este dat de funcția complexă a basmului tradus, deosebit de interesantă pentru perspectiva traducerii: funcția complexă a basmului ca sursă a memoriei colective și mijloc de cunoaștere a culturii, rolul basmului de a transmite valori educative pentru copii, prezența numeroaselor referințe culturale uneori dificile în procesul de traducere și delimitările dintre basm și poveste, o confuzie de actualitate în rândul cititorilor.

Basmul reprezintă o adevărată valoare a trecutului, purtând în el elemente istorice și culturale pe care le vom prezenta în capitolul practic al lucrării; acesta reprezintă „cea mai îndrăgită specie literară din literatura pentru copii”² care armonizează sufletul copilului; acestea sunt „o invenție a adulților care trebuie să scrie despre ceva, să se joace, să ajute copiii să construiască o viziune realistă, generația actuală este extrem de importantă, iar generația viitoare se va comporta în funcție de standardele impuse de adulții care se simt confortabil scriind cărți pentru copii.”³

Basmul actual s-a modernizat, tocmai de aceea considerăm că tendința evoluției basmului de astăzi este spre ficțiune, spre povestea științifico-fantastică. Tendința literară actuală spre științifico-fantastic cuprinde scrieri ce ne duc spre locuri neimaginabile, prevestesc viitorul prin diverse elemente fantastice. Basmul modern tinde spre o povestire științifico-fantastică actuală, copiii sunt mult mai atrași de poveștile SF care prevestesc viitorul tehnologiei și al lumii decât de revizuirea trecutului. Complementaritatea celor două concepte reprezintă punctul de pornire a acțiunii basmului spre miraculos, feeric și a S.F.-ului spre raționamentul virtualo-științific: „Convenția basmului, magică și rituală în punctul de plecare,

² Ion Buzași, *Literatura pentru copii (note de curs)*, București, Editura Fundației „România de mâine”, 1999, p. 9;

³ „what we call children’s literature is an invention of adults who need to have something to write about, something to play with, something to help them construct a vision of the ways things are and ought to be so that the present generation and more importantly, the next generation will behave according to standards those adults who write children’s books and publish them feel comfortable with.”(t.n.)

Roderick McGillis, *The Delights of Impossibility: No Children, no Books, Only Theory* în *Children's Literature Association Quarterly* 23, volum 4, pp. 202-208;

presupune un aranjament schematic al situațiilor; fiind științifică sau tehnică, convenția S.F.-ului are în vedere situații virtual-realiste, nelimitate ca număr și prin aceasta diverse. Frecvența repetiției sau stereotipia sunt invers proporționale cu numărul situațiilor care urmează să fie dramatizate.”⁴ Acestea considerente sunt confirmate de scriitorul Valentin Nicolau care se axează în cartea sa *Basmania. Răspântia gândurilor* pe orizontul de așteptare al basmului, încercând ca în contextul științifico-fantastic creat să readucă basmul de altădată într-un context modern: „În Marea Sală a Iluziilor, pe Tronul Închipuirii, împăratul Băsmuitorul Cel Cumplit fantasma basmelor destinate oamenilor. Când istoriile se coceau, albimuzele culegeau nectarul poveștii, pe care-l depuneau apoi în fagurii imaginației din mințile oamenilor. Numai că de ceva timp cei de pe Pământ nu mai doreau povești...Iar lumea basmului există doar în măsura în care pământeni cred în ea. Și, cum e bine știut „precum în Basme, așa și pe Pământ”, dacă lumea basmelor va dispărea, atunci și lumea oamenilor se va sfârși. Asta era problema împăratului: cum să-i facă pe oameni să-și recapete credința în basme și în eroii lor...să salveze Basmania.”⁵

Cultura basmelor este puternic influențată de evoluția societății, basmele lui Perrault se remarcă prin evoluția unei credințe populare în zâne pe teritoriul Franței ca transmițătoare a mesajelor cu o latură morală, educativă transmisă copiilor. De altfel, Perrault prin născocirea acestor basme în care binele învinge întotdeauna răul se remarcă într-un context interesant în care transmite într-un mod indirect basmele copiilor, deoarece îl pune pe fiul său, Pierre Perrault Darmancour să semneze ca autor al colecției.

Capitoul al treilea **Traducere literală și/sau traducere liberă?** stabilește limitele corpusului nostru prezentând diferitele tipuri de transferuri interlinguale, analizând conexiunea dintre fidelitate (traducere) și libertate (adaptare) în raportul dintre cultura sursă și cultura țintă.

Tot aici, justificăm deopotrivă alegerea de a ne opri asupra traducerii basmelor ca menținere vie a memorie colective și rolul esențial al traducătorului în contextul transpunerii. Odată tradus basmul trebuie să îndeplinească rolul cultural-educativ asupra *STRĂINULUI*; în acest sens, traducerea se regăsește în centrul schimbărilor și dezvoltării culturale atât în limba sursă, cât și în limba țintă.

În ceea ce privește traducerea pentru copii, Klingberg identifică 4 roluri:

„să dea o viziune internațională, înțelegere și experiența emoțională a unei culturi străine, să facă literatura pentru copii disponibilă, să contribuie la

⁴Florin Manolescu, *Literatura S.F.*, Editura Univers, București, 1980, p. 59;

⁵ Valentin Nicolau, *Basmania. Răspântia gândurilor*, Editura Nemira, București, 2014, p. 4.

dezvoltarea unui set de valori al cititorilor, să le ofere un text pe care să-l înțeleagă.”⁶

Traducerea este influențată de epocă, situația geopolitică, relațiile culturale și este în raport de dependență de modul în care evoluează cultura respectivă. Traducerea a luat ființă datorită blocajului comunicațional dintre două culturi care nu vorbeau aceeași limbă. În acest context am prezentat în linii mari evoluția literaturii ținând cont de cele două aspecte de traducere și adaptare. Această nevoie de traducere a literaturii pentru copii a luat avânt începând cu secolul al XX-lea într-un context literar prielnic, în care se simțea nevoia dezvoltării acestui domeniu de literatură restrâns.

Traducătorul este cel care face alegerile în procesul de transpunere optând pentru traducere și adaptare în funcție de situație, traducătorul în acest caz este intermediarul celor două culturi, el deschide poarta spre o altă cultură, spre un alt orizont. Scopul traducerii este acela de a satisface orizontul de așteptare a cititorului, de a păstra obiectivul inițial și de a armoniza contextele extralingvistice și socio-culturale ale destinatarului. În procesul de traducere, adaptarea culturală este cea mai problematică, deoarece se face în funcție de dificultățile textului sursă; există situații în care este mai bine să se mențină elemente din textul sursă pentru transferarea culturii sursă. Așa-numitele referințe culturale sau cultureme sunt elemente specifice unei culturi, iar traducerea acestora este ceea ce vrea traducătorul să transmită.

A traduce pentru copii nu este numai un act literar, dar și un act pedagogic, comunicațional, ludic. Copiii trăiesc intens aceste povești, își creează scenariile pe baza textelor și este foarte important ca autorul să nu fie denigrat prin modificări după bunul plac. Nu există traducere pură, o traducere reușită încorporează atât adaptare, cât și traducere. Sunt situații în care este indicat să se adapteze pentru transpunerea exactă a sensului, nu a cuvintelor. Traducerea și adaptarea se află în raport de complementaritate tratând anumite probleme textuale pentru a facilita înțelegerea destinatarului.

Capitolul al patrulea **Charles Perrault- deschizător de drumuri în basmca universală** este punctul de cotitură dintre partea teoretică și cea practică. Poveștile lui Perrault au devenit un bun național, acestea au străbătut literatura franceză, dar și cea universală, după ce au apărut în anul 1697 sub numele fiului său și până în prezent, acestea au

⁶ “to further the international outlook, understanding and emotional experience of foreign environments and cultures ; to make more literature available to children ; to contribute to the development of the readers’ set of values ; to give readers a text they can understand given their lack of knowledge “. (traducerea noastră) Gabrielle Thomson-Wohlgemuth, *Children’s Literature and its Translation. An Overview. University of Surrey, Septembrie 1998, Guildford*

fost traduse, retraduse, adaptate, parodiate și astfel au redat un resonanță culturală în toată lumea înfrumusețând literatura universală pentru copii.

Basmele au luat o notorietate incredibilă chiar și în literatura universală a acelor vremuri, s-a remarcat prima traducere în limba germană a basmelor lui Perrault în anul 1729, în 1747 într-o colecție franco-olandeză, în 1768 s-a realizat prima traducere în rusește, în 1794, prima ediție americană, din 1824 datează prima traducere în spaniolă, iar în 1911 în literatura română; s-au remarcat traducerile acestora și în limba esperanto și anamită. Paralela între Ion Creangă și Charles Perrault este posibilă și în același timp utilă pentru a evidenția unele elemente de stil și artă a doi povestitori din două culturi diferite. Chiar dacă Perrault nu este primul povestitor european care a scris basme, el a fost primul care a făcut o colecție cu povești populare. Odată cu finalizarea acestor aspecte teoretice, părăsim teritoriul conceptual al abordărilor pragmatice al basmelor și trecem la analiza abordărilor moderne a versiunilor de traducere și adaptare care reprezintă, fără îndoială, evidențierea capodoperei lui Charles Perrault în literatura universală pentru copii.

Odată cu cel de-al cincilea capitol, **Studiu de caz**, ajungem la punctul central al cercetării noastre, dacă până aici am conturat cadrul teoretic care a pus bazele acestei analize din perspectiva intervenției traducătorului în procesul de transferare a referințelor culturale, elemente susceptibile de a evidenția sau de a ascunde elementul străin din text. Pentru a răspunde la întrebarea centrală a cercetării noastre, demersul nostru este unul comparativist, deoarece dorim să reflectăm în acest capitol o analiză lingvistică a traducerilor pentru a scoate în evidență menținerea sau eliminarea Străinului. În cadrul analizei traducerilor surprindem toate aspectele teoretice prezentate anterior din trei perspective: perspectiva traducerii selectând traduceri și adaptări ale basmelor lui Charles Perrault și identificând modificările și impactul socio-cultural al perioadei traducerii prin referințele culturale transpuse, perspectiva literară redată prin identificarea elementelor specifice basmului care reflectă magia, împletirea realului cu fantasticul reflectat și în traduceri și perspectiva istorico-culturală redată prin ansamblul de aspecte culturale, expresii și cuvinte care creează spațiul specific perioadei, aspect redat și prin ilustrații.

Prin această analiză am dorit să prezentăm într-o formă complexă traducerile și adaptările basmelor lui Charles Perrault, selectând dintre acestea cele mai importante 10 versiuni structurate astfel:

- traduceri literare (Iosif Rășcanu, Teodora Popa-Maziliu, Muguraș Constantinescu)
- adaptări (de Caragiale, Victoria Milescu, frații Grimm)

- traducere și adaptare culturală (Dan Faur, Smaranda Cosmin, Sarina Cassvan, Lucia Demetrius)

În ceea ce privește traducerile literare de mai sus, remarcăm faptul că Iosif Rășcanu se străduiește să realizeze o traducere literală pentru a menține stilul și informațiile originale, dar adaugă la toate acestea amprenta personală în ceea ce privește referințele culturale, numele și intervențiile contextuale ceea ce demonstrează că ține cont și de publicul țintă. De remarcat este modul de transpunere a moralei folosind jocuri de cuvinte, fraze ritmate. La rândul său, traducerea Teodorei Popa Maziliu este recunoscută ca fiind una dintre cele mai pure traduceri, dar în analiza studiului de caz am identificat amprenta personală în referințele culturale, numele și intervențiile contextuale, ceea ce demonstrează că ține cont și de publicul țintă. Și pe Muguraș Constantinescu o regăsim pe aceeași direcție de traducere precum cea a lui Iosif Rășcanu, însă particularizându-se prin originalitatea expresiilor culturale tranpuse și prin echilibrul elementelor axate pe străin-destinatar.

În adaptări, remarcăm faptul că în versiunea lui Caragiale este menționat *Traducere după*, ceea ce denotă tendința traducătorului spre adaptare; observăm de asemenea păstrarea și menținerea unei traduceri literare în situațiile menționate în analiză cu scopul de a facilita identificarea sursei traduse. Adaptare realizată de Robyn Bryant și tradusă de Victoria Milescu este una complexă din punctul de vedere al strategiilor de transpunere a originalului ca adaptare după cum observăm modificările contextuale și culturale; ceea ce este interesant este faptul că aceasta este mult mai facilă pentru publicul cititor. Cu toate acestea, am identificat și în această versiune câteva mărci care prezintă o *traducere literară* a unor aspecte contextuale chiar dacă în substrat este mai mult axată pe publicul-destinatar. Tot în această secțiune am inclus versiunile fraților Grimm cu scopul de a stabili limitele dintre original și copiile fraților Grimm. În toate cele patru basme analizate și care creează confuzii (Scufița roșie, Frumoasa din pădurea adormită, Prichindel, Cenușăreasa) constatăm faptul că scheletul basmelor franceze este menținut, dar cu intervențiile personale ale fraților Grimm.

Și ultima parte a structurării noastre, adică a aspectului vizibil de echilibrare între traducere-adaptare îl identificăm în versiunea Luciei Demetrius care apelează, în anumite situații, la o strategie de traducere numită supratraducere, adică explicarea unor informații din textul original, care în cultura sursă se înțeleg, dar în cultura țintă necesită o transformare culturală pentru a facilita înțelesul publicului. Traducătoarea Lucia Demetrius, la rândul său, realizează un echilibru între traducerea pentru publicul textului și menținerea elementelor esențiale în textul original, folosind parțial adaptarea culturală cu scopul de a facilita comprehensiunea din partea micilor destinatari. De asemenea, traducătoarea Smaranda

Cosmin se străduiește să fie cât mai fidelă traducerii originale, să mențină stilul și informațiile, dar pe alocuri observăm acea tendință de *românizare* prin folosirea unor expresii și cuvinte tipic populare și prin particularizarea unor aspecte ce țin de conținut care în viziunea traducătoarei vin în sprijinul cititorului. Unul dintre cei mai cunoscuți traducători ai lui Perrault este Dan Faur, care realizează, la rândul său, un echilibru între traducerea literală și adaptarea locală favorizând echilibrul între menținerea termenilor cheie din textul original, dar transpunând unele elemente culturale ținând cont de publicul țintă. În ceea ce privește versiunea tradusă de Sarina Cassvan, aceasta înclină balanța de partea destinatarilor textului, păstrând structura narativă și secvențele originale, însă adaptându-le la nevoile celor mici.

Concluzia studiului de caz este aceea că nu se poate realiza o traducere literară perfectă fără a include parțial adaptarea culturală care facilitează comprehensiunea basmului de către destinatar. Traducătorul apelează la această adaptare culturală, în special, în cazul referințelor culturale, a registrului lingvistic prin folosirea unor cuvinte sau expresii *românizate* și prin originalitatea intervențiilor traducătorului. Astfel analiza se situează la limita dintre elementul străin și elementul specific românesc, dat fiind faptul că acestea au o pondere mare de destinare copiilor, balanța înclină spre adaptare prin românizare pentru a crea confortul necesar basmului; nu putem să îi ducem pe micii destinatari pe un teren cu totul și cu totul nou.

Definirea literaturii pentru copii în secolul tehnologiei este necesară, iar actualizarea basmelor și contribuirea la domeniul analizelor traductologice este necesară, deoarece majoritatea traducerilor basmelor lui Charles Perrault sunt reeditări ale traducerilor și re-adaptări. Traducerea pentru copii este un fenomen complex ce necesită multă muncă din partea traducătorului care trebuie să aibă în vedere două elemente fundamentale: destinatarul și modalitatea de transpunere a textului (libertate sau fidelitate). Având în vedere apartenența basmelor ca specie destinată copiilor, traducătorul trebuie să țină cont de dificultățile lingvistice adaptate la destinatar, la funcția ludică dată de jocurile de cuvinte, numele personajelor, referințe culturale care sugerează originea străină a textului, dar și categoria destinatarilor, deoarece traducerile destinate copiilor trebuie să fie adaptate la perioada culturală din prezentul lor.

Ceea ce am observat pe parcursul analizei traducerilor este faptul că nu există o traducere literară completă, regăsim intervenția traducătorului în traduceri prin adaptări culturale, transformări structurale și lingvistice. Traducătorul trebuie să mențină un echilibru între textul sursă și textul țintă facilitând comprehensiunea textului de către destinatari, dar totodată trebuie să mențină și structura originală a autorului. În momentul în care într-o

traducere, accentul cade pe românizare, atunci versiunea este o adaptare, iar dacă se păstrează elementul străin, traducătorul preferă o traducere care să apropie contextul de text. În studiul de caz, am observat faptul că indiferent dacă o traducere este considerată pură, aceasta conține elemente care redau originalitatea stilului prin transformări de ordin cultural; în acest context ar fi corect să se menționeze „*Traducere și adapare de*”.

Chiar dacă în prefața unor basme este specificat faptul că acestea sunt traduceri, de fapt este o asociere traducere-adaptare, deoarece nu se poate realiza o traducere literară perfectă fără modificări de ordin cultural, pentru a facilita înțelegerea operei de către micul destinatar. În toate situațiile de mai sus am remarcat faptul că se mențin elementele doveditoare ale păstrării elementului Străin, dar și transpunerea autentică a elementelor culturale din cultura țintă. Cercetarea traducerii basmelor lui Perrault este un mijloc de a descoperi cultura proprie și cultura străină, rezultatele obținute sunt o perspectivă actuală asupra tendinței de traducere și adaptare a elementelor culturale care reflect în substrat factorul social.

BIBLIOGRAFIE

Corpus :

1. PERRAULT, Charles, *Les contes des fées*, Paris, editor Théodore Lefèvre, 1967;
2. PERRAULT, Charles, *Poveștile lui Perrault*, traducere de Iosif Rășcanu, nr. 855, Editura Librăriei Leon Alcalay, București, 1914;
3. PERRAULT, Charles, *Poveștile lui Perrault*, traducere de Lucia Demetrius, Casa Școalelor, București, 1943;
4. PERRAULT, Charles, *Povești*, traducere de Dan Faur, București, Editura Tineretului,, 1957;
5. PERRAULT, Charles, *povești cu vrăjitori și zînei*, traducere de Sarina Cassvan, Editura Tineretului, București, 1966
6. PERRAULT, Charles, *Frumoasa din pădurea adormită*, traducere și tabel cronologic de Teodora Popa, Editura pentru literatură, București, 1968;
7. PERRAULT, Charles, *Poveștile mamei mele gîsca*, traducere și postfață de Muguraș Constantinescu, Omegapres, București, 1992;
8. PERRAULT, Charles, *Povești*, traducere de Smaranda Cosmin, ilustrații e Ana-Maria Smiguleschi, Editura 100+1 Gramar, București, 2004;
9. PERRAULT, Charles, *Frumoasa din pădurea adormită* în Comoara cu povești. Povești clasice, Editura Flamingo GD, București, 2008;
10. FRAȚII GRIMM, *Povești*, traducere de Dan Faur, Editura Ion Creangă, București, 1978;

Referințe critice:

I. În volume

1. *** *Pildele lui Solomon* capitolul 1 în Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântului Sinod, versiune deortosita de Ps. Bartolomeu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008, pp. 638 -639;

2. *** *Articolul 263 Principiul interesului superior al copilului* în Noul Cod Civil, Legislație consolidată și index 9 septembrie 2015, Universul Juridic, București, 2015, pp. 95-100;
3. ***, *Sfânta Evanghelie după Luca* capitolul 1 în Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008, pp. 1103-1162;
4. ALCANTUD DÍAZ, María, *A corpus linguistics and critical discourse. Analysis of violence in the brothers grimm's fairy tales collection*, Universitatea din Valencia, Servei de Publicacions, 2011;
5. ALLARD, Michel, *Versus : la version réfléchie. Repérages et paramètres*, Paris, Éditions Ophrys, 2003 ;
6. APOSTOLESCU, MIHAI, *Ion Creangă între mari povestitori ai lumii*, Editura Minerva, București, 1978;
7. ARIES, Philippe, *Centuries of childhood. A social history of family life, translated from French by Robert Baldick*, New York, 1962;
8. BALLARD, Michel (éd.), *La Traduction, contact de langues et de cultures (1)*, Arras, Artois Presses Université, 2005;
9. BODIȘTEANU, Florica, *Literatura pentru copii și tineret dincolo de story*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
10. BALLARD, Michel, *La traduction, contact de langues et de cultures (1)*, Arras, Artois Presses Université, 2005 ;
11. BALLARD, Michel, *Le nom propre en traduction*, Paris, Ophyris, 2001;
12. BALLARD, Michel, *Numele proprii în traducere*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2011;
13. BÂRLEA, Ovidiu, *Poveștile lui Creangă*, Editura pentru Literatură, București, 1967;
14. BENJAMIN, Walter, *The Task of the Translator*, in Selected Writings vol. 1, Ed. Marcus Bullock and Michael Jenings, Cambridge, 1996;
15. BOGZA, Geo, *Jurnal de copilărie și adolescență*, București, Cartea Românească, 1988;
16. BOISSON, Marius, *Tri-centenarul lui Perrault și poveștile cu zâne*, Orizontul, VIII, 1928, nr.15, 12 aprilie;

17. BRATU, Bianca, *Preșcolarul și literatura (Studiu și antologie)*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977;
18. BREAZ, Mircea, *Literatura pentru copii. Reper teoretice și metodologice*, Editura A.S.C.R., Cluj-Napoca, 2011;
19. BUZAȘI, Ion, *Literatura pentru copii (note de curs)*, București, Editura Fundației „România de mâine”, 1999;
20. CAILLOIS, Roger, *De la basm la povestirea științifico-fantastică*, în *Antologia nuvelei fantastice*, Editura Univers,
21. CĂLINESCU, Matei, *A citi, a reciti, Către o poetică a (re)lecturii*, Ediția a II-a, traducere din limba engleză de Virgil Stanciu, Editura Polirom, Iași, 2007;
22. CĂLINESCU, George, *Estetica basmului*, Editura pentru literatură, București, 1965;
23. CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția II, revăzută și adăugită, București, Editura Minerva, 1982;
24. CĂLINESCU, George, *Cronicile optimismului : cu un cuvânt înainte al autorului*, Editura pentru Literatură, București, 1964 ;
25. CARAGIALE, Ion Luca, *Opere* - București, Editura „Cultura Națională” 1930, ediție îngrijită de Paul Zarifopol;
26. CARAGIALE, Ion Luca, *Schițe nouă*, Editura Societății Anonime Adevărul, București, 1910;
27. CARPENTER, Humphrey, Mari Prichard, *The Oxford Companion to Children's Literature*, Oxford University Press, Oxford, New York, 1984;
28. CASSVAN, Sarina, *Contes roumains d'écrivains contemporains*, traducere de Sarina Cassvan, prefața de contesa de Noailles, Paris, Ediția Revue Mondiale, 1931;
29. CHARLET-DEBRAY, Anne, « *La Psychologie de l'enfant* », Paris, Le Cavalier Bleu, 2008 ;
30. CHATEAU, Jean, *Copilul și jocul*, Editura Didactică și Pedagogică, traducere de Dan Răuțu, Paris, 1976;
31. CIOBANU, Maria; Dorina Negriu, *Dicționar de motive și simboluri literare*, Editura Litera, 2006;
32. CIURA, Alexandru, *Adelina O. Maior*, în *Foaia școlastică*, 1910;
33. CODLEANU, Mioara, *Éléments de traductologie et applications pratiques*, Europolis, Constanța, 2007;
34. COMUȘULEA, Elena, ȘERBAN, Valentina, TEIUȘ, Sabina, *Dicționar explicativ al limbii române de azi*, Editura Litera, București, 2008;

35. CONSTANTINESCU, Muguraș, *Lire et traduire la litterature de jeunesse*, prefața de Jean Perrot, Suceava, Editura Universității, 2008;
36. CONSTANTINESCU, Muguraș, *Poveștile lui Perrault: discurs narativ și simbolistică*, Editura Universității, Suceava, 1996;
37. CROHMĂLNICEANU, Ovidiu S., *Moldov, Dan Faur, Radu Iulian. Figuri obscure ale avangardei literare*; în *Mauscriptul*, anul XXI, nr.3-4, 1990;
38. CUNICO, Sonia, MUNDAY Jeremy, *The translator. Translating and ideology. Encounters and clashes*, Saint Jerome Publishing, Routledge, nr.2, 2007;
39. DE MAN, Paul, "Introduction" from *Toward an Aesthetic of Reception*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1982;
40. DEMETRIUS, Lucia, *Memorii*, prefață de Gabriel Dimisianu, evocare de Miron Bergmann, ediție îngrijită de Ion Nistor, București: Editura Albatros, 2005
41. DUMĂNESCU, Luminița *Transilvania copiilor. Dimensiunea demografică a copilăriei la românii ardeleni (1857-1910)*, Cluj-Napoca, Ed. Accent, 2006;
42. ECO, Umberto, *A spune cam același lucru*, Experiențe de traducere, traducere de Laszlo Alexandru, Iași, Ed. Polirom, 2008;
43. ECO, Umberto, *Șase plimbări prin padurea narativă*, traducere de Ștefania Mincu, Editura Pontica, Constanța, 1997;
44. ESCARPIT. Robert, *De la sociologia literaturii la teorie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980;
45. FASS, Paula, *Encyclopedia of Children and Childhood in History and Society*, vol. 3, Thomson-Gale, USA, 2004;
46. FREUD, Sigismund, *Introducere în psihanaliză, prelegeri de psihanaliză, psihopatologia vieții cotidiene*, traducere, studiu introductiv și note de Leonard Gavrilu, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980;
47. GOIA, Vistian, *Literatura pentru copii și tineret. Pentru institutori, învățători și educatoare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2008;
48. HAȘDEU, Bogdan Petriceicu, *Etymologicum magnum Romania. Dicționarul limbei istorice și poporane a Românilor*, București, Editura Minerva, 1970;
49. HARMER, Jeremy, *The practice of English Language Teaching*, Editura Longman IV, Harlow, 2007;
50. HUNT, Peter, *Criticism, theory and children's literature*, Cambridge, Blackwell Inc., 1991;
51. IONESCU, Tudor, *Știința sau/și arta traducerii*, Cluj-Napoca, Ed. Limes, 2003 ;

52. KUSSMAUL, Paul, *Training the Translator*, John Benjamins Publishing Co, Amsterdam, 1995;
53. JAUSS Robert Hans, *Aesthetic Experience and Literary Hermeneutics*, tradusă din germană de Michael Shaw, Minneapolis, 1982
KUSSMAUL, Paul, *Training the Translator*, John Benjamins Publishing Co, Amsterdam, 1995;
54. LANDRY, Tristan, *La mémoire du conte folklorique de l'oral à l'écrit. Les frères Grimm et Afanas'ev*, Canada, Les presses de l'université Laval, 2005;
55. LASCU POP, Rodica, *Introducere în istoria și deontologia traducerii*, Editura Mesagerul, Cluj-Napoca, 1997;
56. LERER, Seth, *Children's Literature. A reader's history from Aesop to Harry Potter*, The University of Chicago Press, London, 2008;
57. LUNGU BADEA, Georgiana, *Teoria cultuuremelor, teoria traducerii*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2004;
58. LUNGU-BADEA, Georgiana, *Scurta istorie a traducerii. Repere traductologice*, Editura Universității De Vest, Timișoara, 2007
LUNGU BADEA, Georgiana, *Scurta istorie a traducerii. Repere traductologice*, Editura Universității De Vest, Timișoara, 2007;
59. MALINGRET, Laurence, *Stratégies de traduction: les Lettres hispaniques en langue française*, Artois Presses Université, 2002 ;
60. MANOLESCU, Florin, *Literatura S.F.*, Editura Univers, București, 1980;
61. MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critica a literaturii române*, (1), ediție revizuită, Aula, Brașov, 2002;
62. MONTESSORI, Maria, *L'enfant*, Desclée de Brouwer, Paris, 1936, pp. 3-20 ;
63. NICOLAU, Valentin, *Basmania. Răspântia gândurilor*, Editura Nemira, București, 2014;
64. ODOBESCU, Alexandru, *Pseudo – Cynegeticos*, Editura Albatros, București, 1990;
65. OITTINEN, Ritta, *Translating for children*, Garland Publishing Inc., New York, 2000;
PAMFIL, Alina, *Limba și literatura română în școala primară: perspective complementare*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009;
66. O'SULLIVAN, Emer, *Comparative Children's Literature*, based on her book, *Kinderliterarische Komparatistik*, translation by Anthea Bell, Routledge, London and New York, 2005;
67. PAMFIL, Alina, *Limba și literatura română în școala primară: perspective complementare*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009;

68. PĂUNESCU, Atanasie, *Basmul în cultura integral. Conținutul graiului*, București, Tipografia profesional, 1914;
69. PIAGET, Jean, INHELDER, Bärbel, *La psychologie de l'enfant*, Paris, Presses Universitaires de France, 1966 ;
70. PICON, Gaëton, *Funcția lecturii*, Editura Univers, București, 1981;
71. PLOIX, Charles, *Le surnaturel dans les contes populaires*, Ernest Leroux, Paris, 1891;
72. POP, Mihai, RUXĂNDOIU, Pavel, *Folclor literar românesc*, Ediția a II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978;
73. POP LASCU, Rodica, *Introducere în istoria și deontologia traducerii* , Editura Mesagerul, Cluj-Napoca, 1997;
74. POPESCU, Ion, *Lectura elevilor*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971;
75. PROPP, Vladimir, *Morphologie du conte*, traducere de Claude Ligny, Gallimard, Paris, 1970-;
76. PUȘCARIU, Sextil, *Istoria literaturii române, Epoca veche*, ediție îngrijită de Magdalena Vulpe, postfața de Dan C. Mihailescu, Editura Eminescu, București, 1987;
77. RAȚIU, Iuliu, *O istorie a literaturii pentru copii și adolescenți*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2003;
78. ROSENAU, Pauline Marie, *Postmodernism and the Social Sciences, insights, inroads, and intrusions*, Princeton University Press, Princeton New Jersey, 1992;
79. ROSETTI, Dimitrie, *Dicționarul contimporanilor din România : (1800-1898)*, ediția a 2-a îngrijită de Dan Jumară, Iași, Editura Alfa, 2004;
80. ROUSSEAU, Jean Jacques, *Emil sau despre educație*, traducere de Gheorghe Adamescu, Ediția a-V-a, din publicațiunile Casei Școalelor, București, 1924;
81. SAINTYVES, Pierre, recenzie la *Les Contes de Perrault et les recits paralleles, leurs origine*, în *Gândul*, III, 1924, nr. 14, 5 aprilie;
82. SETH, Lerer, *Children's Literature. A reader's history from Aesop to Harry Potter*, The University of Chicago Press, London, 2008;
83. SORIANO, Marc, *Les contes de Perrault. Culture savante et traditions populaires*, Paris, Éditions Gallimard, Bibliothèques des idées, 1968;
84. STANCIU, Ilie, *Copilul și cartea*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1958 ;

85. TABBERT, Reinbert, *Approaches to the translation of children's literature. A review of critical studies since 1960*. John Benjamins Publishing Company, 2002;
86. THOMSON-WOHLGEMUTH, Gabriele, *Children's Literature and its Translation. An Overview*. Surrey, septembre 1998;
87. TITIAN, Dana , CONSTANTIN, Antonia , CÎRSTEA, Mihaela , *Codul familiei adnotat*. Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2008, articolul 1,2, 107;
88. TOURY, Gideon, *Descriptive Translation Studies - and Beyond*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 1995;
89. ȚUGULAN, Lidia, TOMA, Maria, *Literatura pentru copii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980;
90. VINAY, Jean-Paul , DARBELNET, Jean , *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for translation*, traducere de Juan C. Sager et M-J Hamel, Amsterdam/Philadelphia, John Publishing Company, 1984;
91. ZIPES, Jack, *From enchanted forest to the modern world. The Brothers Grimm*. Palgrave Macmillan, New York, 2002;

II. Siteografie

1. ***, La mode des mouches, attributs de la féminité, <http://plume-dhistoire.fr/mode-mouches-attributs-feminite/>;
2. ***, Laiteron, <https://fr.wiktionary.org/wiki/laiteron>;
3. ALBULESCU, Mircea, în articolul *Basmele românești chiar au umor negru*, <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Cultura/Stiri/DIGICULT++Andi+Vasluianu++++Basmele+romanesti+chiar+au+umor+negru>;
4. ANGHEL, Carmen, *Frumoasa ascensiune a unei scriitoare răsfățate de regimul comunist și de declinul unei femei uitate de toți*, 5 mai 2015, <http://www.evz.ro/fabuloasa-ascensiune-a-unei-scriitoare-rasfatate-de-regimul-comunist-declinul-unei-femei-uitate-de-toti-lucia-demetrius.html> consultat în 3 martie 2016.;
5. AVRAMESCU, Tiberiu, *In Memoriam: Teodora Popa-Mazilu* în revista România Literară, nr.5, 2008, http://www.romlit.ro/teodora_popa-mazilu;
6. BASTIN, L. Georges, « La notion d'adaptation en traduction », in *Translators' Journal*, vol. 38, n° 3, 1993, <http://www.erudit.org/revue/meta/1993/v38/n3/001987ar.pdf>, consultat în 6 ianuarie 2014 ;

7. BASTIN, L. Georges, *Traduire, adapter, réexprimer*, în *Meta : journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, vol. 35, n° 3, 1990,
<http://id.erudit.org/iderudit/001982ar=>, consultat în 21 ianuarie 2014.
8. CONSTANTINESCU, Muguraș, *Curriculum Vitae*
<http://litere.usv.ro/images/cv/cv%20albumita%20muguras%20constantinescu.pdf>;
9. FANG, Zhihui, Illustrations, text and child reader: What are pictures in children's storybooks for? in *Reading Horizons*, 1996, volume 37;
http://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1280&context=reading_horizons;
10. GAMBIER, Yves, « *Adaptation : une ambiguïté à interroger* », in *Translators' Journal*, vol 37, n° 3, 1992,
<http://www.erudit.org/revue/meta/1992/v37/n3/002802ar.pdf>, consultat în 3 decembrie 2013;
11. MILESCU, Victoria, *Curriculum Vitae*,
<https://victoriamilescu.wordpress.com/about/> ;
12. OSIMO, Bruno , *Cours de traduction*, traduit par Raymond Parent, Logos Group, Italie, 2004,
http://courses.logos.it/pls/dictionary/linguistic_resources.presentazione?lang=fr, consultat în 10 ianuarie 2014;
13. PASCUA, Isabel, *Translation and Intercultural Education*, Universidad Las Palmas de Gran Canaria, Spania, în *Journal de traductions*, vol. 48, nr. 1-2, Mai 200, <http://www.erudit.org/revue/meta/2003/v48/n1-2/006974ar.html>, consultat în 3 ianuarie 2014;
14. POPA, Mircea, *Începutul interesului față de literatura pentru copii și tineret în* *Librăria*, Anuar IV,. Studii și cercetări de bibliografie, Târgu Mureș, 2005,
<http://www.bjmures.ro/bd/B/001/09/B00109.pdf> ;
15. THOMSON-WOHLGEMUTH, *Children's Literature and its Translation. An Overview*. University of Surrey, Septembrie 1998, Guildford,
http://homepage.ntlworld.com/g.i.thomson/gaby-thomson/ChL_Translation.pdf, consultat în 20 decembrie 2013;
16. VÂRGOLICI, Teodor, *Dicționarul capodoperelor universal*, nr. 18, 2008,
http://www.romlit.ro/dictionarul_capodoperelor_universale;

III. În periodice

1. *** *Tricentenarul lui Perrault* în Mișcarea Iași, XXVI, nr. 669, 1933, 4 februarie;
2. *** *Tricentenarul „Scufiței Roșii”* în rubrica Însemnări din Adevărul literar și artistic, anul IX (1928), nr. 375, 12 februarie;
3. ANGHEL, D., *Pe un volum de Charles Perrault*, în Solidaritatea, ziar independent, anul I (1922), nr. 20, 12 decembrie;
4. BALLARD, Michel, « Les strategies de traduction des designateurs de referents culturels » în Michel Ballard, *La traduction, contact de langues et de cultures*, Arras, Artois Presses Universite, 2005;
5. BASTIN, L. Georges, « Adaptation », traducere de Mark Gregson, în Mona Barker, Kristen Malmkjer, *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, New York, London & New York;
6. BASTIN, L. Georges, « *La notion d'adaptation en traduction* », în *Translators' Journal*, vol. 38, nr. 3, 1993 ;
7. BASTIN, L. Georges, *Traduire, adapter, réexprimer*, în *Meta : journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, vol. 35, n° 3, 1990;
8. BOISSON, Marius, *Tri-centenarul lui Perrault și poveștile cu zâne*, Orizontul, VIII, 1928, nr.15, 12 aprilie;
9. DIANU, Romulus, *Un tricentenar uitat*, în Rampa nouă ilustrată, anul XIII (1928), nr. 3153, 29 iulie;
10. DIANU, Romulus, *Destinul lui Perrault*, în Rampa nouă ilustrată, anul XIV(1929), NR. 3284, 4 ianuarie;
11. FASS, Paula , *Encyclopedia of Children and Childhood în History and Society*, volume 3, Thomson-Gale, USA, 2004;
12. GAMBIER, Yves, « *Adaptation : une ambigüité à interroger* », în *Translators' Journal*, vol 37, nr. 3, 1992;
13. ISER, Wolfgang, *The Implied Reader: Patterns of Communication in Prose Fiction from Bunyan to Beckett*. (Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1974);
14. MUNDAY, Jeremy, *Translation and Ideology* în *The Translator*, special issue, *Translation and Ideology. Encounters and Clashes*, vol.13, nr.2, 2007

15. MANOLESCU, Florin, *Literatura S.F.*, Editura Univers, București, 1980 MCGILLIS, Roderick, *The Delights of Impossibility: No Children, no Books, Only Theory* în *Children's Literature Association Quarterly* 23, volum 4;
16. CHIRTEȘ-PELEA, Alina, *De la traduction des contes et de leur (s) public(s)*, în *Revista Studia Universitas Babeș Bolyai, Seria Philologia*, nr. 4, Cluj-Napoca, 2008;
17. CICUREL, Francine, « Revue de didactologie des langues-cultures », în *Les textes et leurs lectures*, n° 119, Paris, juillet-septembre 2000;
18. CONSTANTINESCU, Muguraș, *Traduire pour les enfants des contes moose et inuits*, în *Atelier de traduction* nr. 8, Dosar: La traduction de la littérature de jeunesse, Editura Universității, Suceava, 2007;
19. CUNICO, Sonia, MUNDAY, Jeremy, *The Translator* în *Encounters and Clashes: Introduction to Translation and Ideology*. vol. 13, nr. 2, Saint Jerome Publishing, Routledge, 2007;
20. DARBELENT, Jean, *Traduction litterale ou traduction libre?*, în *Meta, Translators' Journal*, vol. 15, nr. 2, 1970, consultat în 12 ianuarie 2014.
21. HERZ, de A. , *Povestitorul*, în rubrica *Carnetul nostru din Adevărul*, anul 41 (1928), nr. 13529, 26 ianuarie;
22. LUNGU BADEA, Georgiana, ȚENCHEA, Maria, *Perspectives roumaines sur la traductologie*, în vol. *Qu'est-ce que la traductologie?*, Artois Presses Université, Université d'Artois, Arras, 2003;
23. MCGILLIS, Roderick, "The Delights of Impossibility: No Children, No Books, Only Theory", în *Children's Literature Association Quarterly* 23, nr.4, 1999;
24. PANĂ, Sașa, *Inventar de confesiuni*, în revista *Unu*, Nr. 33 din februarie, 1931;
25. PASCUA, Isabel, *Translation and Intercultural Education*, Universidad Las Palmas de Gran Canaria, Spania, în *Journal de traductions*, vol. 48, nr. 1-2, Mai 2003
26. POPA, Mircea, *Începutul interesului față de literatura pentru copii și tineret în Librăria*, Anuar IV, Studii și cercetări de bibliografie, Târgu Mureș, 2005;
27. SAINTYVES, Pierre, recenzie la *Les Contes de Perrault et les récits parallèles, leurs origine*, în *Gândul*, an III (1924), nr. 14, 5 aprilie;
28. WILMART, Françoise, « Traduire, c'est lire », în *Traduire*, nr. 190-191, *La traduction littéraire*, Iparte, 2001 ;